

Ο JACQUES DALCROZE & Η ΡΥΘΜΙΚΗ

Ακολούθησε δεύτερη μεγάλη επίδειξη στην αθήουσα της **Reformation** με ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία. Κανείς δε μπορούσε να πιστέψει ότι οι δύσκολες εκείνες άσκήσεις γίνονταν χωρίς καμμία προετοιμασία. Από το 1903 ως το 1910 ο **Dalcroze** έδωσε επιδείξεις στην Όλλανδία, στη Στοκχόλμη, στην Πράγα στο Λονδίνο, σ' όλες τις μεγάλες πόλεις της Γερμανίας και της Έλβετίας, στο Παρίσι, στη Βιέννη, στις Βρυξέλλες. Παίρνοντας άφορη από την επίσκεψή του στο **Enkoven**, την κηπούπολη που έκτισε ο βιομηχανος **Phillips** στην Όλλανδία και όπου οι έργατες του, έκτός από τις ώρες κατοικίες τους και την έν γένει υγιεινή διαβίωσή τους έχουν την ευκαιρία ν' ακούουν κάθε έβδομάδα συναυλίες δωρεάν σε μεγάλες αίθουσες διακοσμημένες από τους καλλίτερος ζωγράφους, ο **Dalcroze** γράφει:

Η τέχνη είναι ο μόνος οδηγός προς την άτομική και συλλογική άρμονία της ανθρωπότητας. Δεν υπάρχουν δύο τέχνες, μία για την άριστοκρατία και μία για το λαό. Αν ο λαός δε μπορεί να εκτίμησή παρά μόνο τις στοιχειώδεις και καμμία φορά πρόστιχες μορφές της τέχνης, τό φταιζίμο δεν είναι δικό του, τό λείπει ή ανάλογη άγωγή. Χρέος τών καλλιτεχνών είναι νά κάνουν ό,τι μπορούν για νά δώσουν σε κάθε κατηγορία πολιτών τέχνη έξαγνισμένη και βασικά ανθρώπινη. Αυτό θα γίνει μόνο αν καταργηθούν ή ελαττωθούν τά εμπόδια οικονομικής φύσης που κρατούν τό λαό μακριά από τις γιορτές τό πνεύματος και της ψυχής. Δέ μπορεί νά προσβέσση μουσικά ένας λαός αν δε βάλη τη μουσική στην καθημερινή σχολική ζωή κι' αν δε μάθη στά παιδικά νά τη βλέπουν σαν την άγνότερη χαρά της ζωής.

Τό 1906 παίχτηκε ή μονόπραχτη όπερα τό **Jacques-Dalcroze** ή «**Bonhomme Jaalis**» στό Παρίσι και οι «**Jumeaux de Bergame**» σε δύο πράξεις στις Βρυξέλλες με τη γυναίκα τό συνθέτη στό πρώτο ρόλο. Έπίσης

και ή όπερά του «**Jeannie**» στό Παρίσι και στη Φραγκφούρτη. Στο δύσκολο και κοπιαστικό έργο του ο **Dalcroze** είχε πάντα την πολύτιμη συμπάρσταση και βοήθεια της γυναίκας του που δε τον άφηνε ν' άσχοληται με τά οικονομικά ζητήματα και που με τό όνομα **Nina Fallero** έβινε συναυλίες σ' όλη την Εάρωπη, τις πό πολλές φορές με τον άνδρα της, έρμηνεύοντας τά τραγούδια του.

Τό 1910, με πρωτοβουλία τών πλουσιών αδελφών **Dorhu** της Δρέσδης, έγινε πρόταση στό **Dalcroze** νά δεχθή την ίδρυση Ίνστιτούτου Ρυθμικής στό **Hellerau**, προάπειο της Δρέσδης. Αύτή ή πρόταση ζωντάνευε τά δνείρα που χρόνια τώρα έκανε ο **Dalcroze** χωρίς νά μπορεί νά τά πραγματοποιήση έξ αίτίας της ύπέρογκης δαπάνης που άπαιτούσαν. Δέχτηκε αν και τόν στενοχωρούσε ή ιδέα ότι αυτό θα γινότανε στη Γερμανία όπου ένιωθε τον έαυτό του όλότελα ξένο. Παράλληλα με τό θαυμάσιο και πελώριο κτίριο του Ίνστιτούτου με τις έπισημονικά φωτισμένες και διακοσμημένες αίθουσες και τά σπιτάκια τών μαθητών και μαθητριών, κτίσθηκε και μία βίλλα όπου εγκαταστάθηκε ο **Dalcroze** με τη γυναίκα του και τό μικρό του γιού. Στις επιδείξεις μαζέδονταν κόσμος, μουσικοί, παιδαγωγοί, γαστροί, καλλιτέχνες γενικά απ' όλα τά μέρη τό κόσμου, για νά γνωρίσουν από κοντά τη σωτήρια αύτή μέθοδο ψυχοφυσικής άγωγής. Ο **Petri**, ή **Rappoldie**, ο **Buchmayer** και άλλοι συνηστούν τη ρυθμική στούς μαθητές τους. Ο **Dalcroze** δημιούργει άδιάκοπα έργα για τούς μαθητές του, μουσική και κίνηση δική του κι' είναι ανεξάντλητος σε αυτοσχεδιασμούς άσκήσεων ρυθμικών. Είναι πολύ εύτυχιωμένος άλλα ή υπεράνθρωπη προσπάθεια που καταβάλλει, ιδιαίτερα για τις μεγάλες επιδείξεις άρχίζει νά τον κουράζει.

Έχει νά συνθέσει, νά ένορχηστρώσει, ν' αντιγράψει, νά μελετήσει, νά συγκεντρώσει τό έμφυχο όλικό, όλα

νά τὰ σκεφθῆ. Ἀφῆνε γιὰ λίγον καιρό τὸ **Hellerau** καὶ φεύγει μὲ τίς μαθητῆρες του γιὰ τὴ Μόσχα καὶ τὴν Πετροπόλιν ὅπου δίνει ἀπὸ μία ἐπίδειξη σὲ περιβάλλον αὐτοκρατορικό μὲ ἐπιτυχία πού ἔλα καὶ μεγαλώνει. Ἐκεῖ γνωρίζει τὸ μουσικὸ Σαρβῶναφ καὶ τὸν πρίγκιπα Βολκόνοκ, γενικό ἐπίσηπ τῶν αὐτοκρατορικῶν θεάτρων, πού γίνονται ἀμέσως μαθητῆς του στὸν αὐτοσχεδιασμό καὶ στὴ Ρυθμική. Ἀκόμα μιά ἐπίδειξη στὴ Βαρσοβία καὶ ξαναγυρίζει στὸ **Hellerau**, γιὰτὶ γίνεται συνδριόρι ἱατρικῆς στὴ Δρέσδη ἀπὸ 600 γιαιτροὺς πού εἶχαν παρακολουθήσει ἐπίδειξη Ρυθμικῆς. Ὁ πρῶτος ψυχιατρός τῆς Δρέσδης θεωρεῖ τὴ Μέθοδο **Dalcroze** σὰν ἀνάκαλυψη τοῦ ψυχοφισιολογικοῦ καὶ εκπαιδευτικοῦ πεδίο: «Θά ἔπρεπε, λέγει, νά μὴ ὑποχρεωτικὰ στὸ πρόγραμμα ὄλων τῶν σχολείων γιὰτὶ εἶναι, ἀπλοῦστατα, μὴ ἀναγνῆνηση τοῦ εἴδους, ἀπὸ τὴν πνευματικὴ, ἠθικὴ καὶ ὀνεινὴ ἴσσηψη μιά καὶ διεγειρεῖ τὴ νόση καὶ θέληση». Ἐνας καθηγητῆς τῆς παιδιατρικῆς προχωρεῖ πῶ πολὺ καὶ δέχεται τὴ Ρυθμικὴ ἀκόμα καὶ γιὰ τὰ ἀσθενεῖα παιδιὰ πού ἡ σουηδικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ γυμναστικὴ τὰ κούραζει, γιὰτὶ ἀποτείνεται μόνον στὸ μῦκὸ σύστημα ἐνῶ ἡ Ρυθμικὴ τὸνώνει καὶ τὸ νευρικό.

Σιγὰ-σιγὰ, ἡ Ρυθμικὴ μπῆκε καὶ στὴν Ἀγγλία, νικῶντας τὴν ἐγγλέζικη σεμινοτυφία. Προπαγονδίστηκε καὶ ἀπὸ τὸν **Bernard Shaw** καὶ δίδχτηκε ἀπὸ ἀπόφοιτες τοῦ Ἰνστιτούτου **Hellerau** ἀκόμα καὶ σὲ σχολεῖα θρησκευτικοῦ τύπου. Ἀργότερα ἱδρῆθηκε καὶ τὸ Ἰνστιτούτο Ρυθμικῆς **Dalcroze** τοῦ Λονδίνου μὲ πρωτοβουλία τοῦ πιστοῦ φίλου καὶ θαυμαστῆ τοῦ **Jacques-Dalcroze**, **Percy Kughan**.

Τὸ 1912 δόθηκε τὸ μεγάλο **Festspiel** στὸ **Hellerau** μὲ τὴν «Ἥχῶ καὶ Νάρκισσος» καὶ τὸν «Ὀρφέας» τοῦ **Dalcroze**. Ἀπ' ἄλη τὴν Εὐρώπη ἤρθαν ἐπισκέπτες, ἀνάμεσα τοὺς ὁ **Max Reinhardt**, ὁ **Paul Claudel**, ὁ **Bernard Shaw**, ὁ **Diaghilew**, ὁ **Niginsky**, ὁ **Upton Sinclair**, ὁ **Adolphe Appia**, ὁ **Pitoeff**, πού ἔγινε καὶ μαθητῆς τοῦ **Dalcroze**, γιαιτροί, νευρολόγοι, παιδαγωγοὶ κ.λ.π.

Ὅταν τελείωσε ἡ γιορτῆ, ὁ **Dalcroze** γράφει στὴν ἀδελφῆ του :

«Αὐτὸ τὸ **Festspiel** ἔδωσε ἕνα μεγάλο κτύπημα στὲς παλιεὲ παραδόσεις. Μονάχα λίγοι θὰ μὲ κατάλαβαν, κάτι εἶναι κι' αὐτὸ, ἡ μῆλλον εἶναι πάρα πολὺ. Τότε ὄλες σχεδὸν ὁ ἔξενε κυβερνήσεις ἔστειλαν στὸ **Hellerau** ἐπιτροπὲς γιὰ νά μελετήσουν τὸ νέο σύστημα ἀγωγῆς, ἀπὸ τὴν Πρωσσία, Ἀγγλία, Ἀννόβερο, Ρωσ.ία, Βουδαπέστη.

Ἡ δευτέρη σειρὰ τῶν **Festspiels** δόθηκε τὸ 1913 στὸ **Hellerau** καὶ ἔπειτα ὁ **Dalcroze** μὲ τὴ γυναίκα του ἄρχισαν μιά περιοδεῖα συναυλιῶν στὴ Γερμανία, Δανία καὶ ἄλλοι.

Δυστυχῶς, ὁ πόλεμος τοῦ 1914 διέκοψε τὸ ὄρατο αὐτοῦ ἔργο. Τίς ἡμέρες πού ἄρχισαν ὁ ἔχθοπραξίες ὁ **Dalcroze**, πού βρισκόταν στὴ Γενεύη, πήρε μέρος σὲ μιά διαμαρτυρία τῶν Ἑλβετῶν γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς μητροπόλης **Reims** ἀπὸ τοὺς γερμανικοὺς βομβαρδισμοὺς. Βροχτῆ ἄρχισαν νά τοῦ ἔρχονται τὰ ἄριστικά γράμματα ἀπὸ τὴ Γερμανία, καὶ παρὰ τίς ἐπιμονές καὶ

παρακλητικὲς μεσολαβήσεις τοῦ **Doehn**, ὁ **Dalcroze** δὲ δέχτηκε νά ξαναγυρίσῃ στὸ **Hellerau**. Αὐτὸ ἔσθαιμε τὸ σταμάτημα τῶν ὁραίων ἐπιδείξεων ὄλλὰ καὶ τὴν οικονομικὴ καταστροφὴ τοῦ **Dalcroze**. Ὡστόσο τὰ **cours** συνεχίστηκαν στὴ Γενεύη μὲ μεγάλη συρροὴ μαθητῶν, καὶ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1915 γίνονταν κίλιας τὰ ἔγκαῖνα τοῦ Ἰνστιτούτου **Dalcroze** στὴ Γενεύη πού ἱδρῆθηκε μὲ παλλακὶ ἔρανο.

Τὸ Ἰνστιτούτο **Dalcroze**, τὸ πολῦτιμο καὶ μοναδικὸ αὐτὸ φυτῶρο, ἔβγαλε τοὺς μαθητῆς καὶ τίς μαθητῆρες πού ἀποστολῆ τους στάθηκε νά διαδόσουν σ' ἄλο τὸν κόσμο τὴν εὐεργετικὴ Ρυθμικὴ. Μία ἀπ' αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ **Marguerite Jordan** τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὡδεῖου, πού τῶρα καὶ 25 χρόνια διδάσκει μὲ τόση ἀγάπη σὲ μᾶς τοὺς Ἑλλήνες τὸ θαυμασιὸ αὐτὸ σύστημα τῆς ψυχοφισικῆς ἀγωγῆς πού τόσο τὸ χρειαζόμαστε, ὅπως ἄλλως τε καὶ ὄλοι ὁ λαοί.

Ἀπὸ τὸ 1924 ἕως τὸ 1926 ὁ **Dalcroze** διδάξε στὸ Παρίσι στὴ σχολῆ **Vaugirard**, σὲ ἐπαγγελματικὰ **cours**, σὲ μαθητῆς πιανιστῆς τῆς **Ecole Normale**, σὲ **groupes** ἀπὸ φασμένους μουσικοὺς, ὅπως ὁ συνθέτης Χόνεγгер καὶ **Delanoy**, ὁ πιανιστῆς **Lazare Lévy**, ὁ **Auric** καὶ ἄλλοι. Κάνει ἐπίδειξη στὸ **Vaugirard** πού τὴν παρακολουθοῦν ὁ **Landowski**, ὁ **Bonnier**, ὁ **Edouard Risler**, ὁ **Gabriel Fauré**, ἡ **Blanche Selva** κι ὁ **Philipp**, πού συνηθιστὰ θεριά τὴ Ρυθμικὴ στοὺς μαθητῆς του.

Τὸ 1935 ἔωρατῆσθηκαν τὰ 70 χρόνια τοῦ **Dalcroze** μὲ τὴν ἐκδοση Χρυσῆς Βιβλίου ὅπου γράφτηκαν τὰ ὄνοματα ὄλων τῶν μαθητῶν του ἀπ' ὄλες τίς χώρες τοῦ κόσμου.

Μέχρι τὸ 1948 ὁ **Dalcroze** πῆγαινε κάθε μέρα στὸ Ἰνστιτούτο μὲ ὄλους τοὺς ραμαντισμοὺς του. Κί' ὅταν πιά δὲ μποροῦσε νά βγῆ ἔξω, καθιέρωσε δυὸ φορές τὴν ἔβδομάδα στὸ σπίτι του μαθήματα αὐτοσχεδιασμοῦ γιὰ τοὺς μαθητῆς του καὶ μιά φορά τὴν ἔβδομάδα γιὰ τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ τοῦ Ἰνστιτούτου. Πῆβαινε τὴν 1ην Ἰουλίου τοῦ 1950, λίγες μέρες πρὶν κλείσει τὰ 85 του χρόνια κι' ἐνῶ ὁ μαθητῆς του ἑτοιμαζαν μὲ ἀγάπη τὸν ἔορτασμό του.

Ὁ **Jacques Dalcroze** συνέθεσε πολλὲς **opéras - comiques** καὶ ποιήματα λυρικο - πλαστικά καὶ ὄπειρα παιδικὰ τραγωδία (**rondes**). Ἐπίσης 2 κονσέρτα γιὰ βιολί, 4 κονσέρτα γιὰ ἔγχορδα, 10 **caprices** γιὰ πᾶνο, **Esquisses rythmiques** γιὰ πᾶνο, **Marches rythmiques** γιὰ πᾶνο καὶ τραγοῦδι, **caprices** γιὰ βιολί καὶ πολλὰ ὄλλα. Ἐγγραφε παιδαγωγικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία: Ἡ «Μέθοδός μου», «Ἀναμνήσεις, σημειώσεις καὶ κριτικῆς», «Μετρικὴ καὶ Ρυθμικὴ», «Ρυθμικός, μουσικὴ καὶ ἀγωγή», «Ἡ Μουσικὴ κι' ἡμῆς», καὶ τὸ τελευταῖο τοῦ «Ποικίλες σημειώσεις».

Ἐκεῖνο ὄμας πῶ πῶ πολὺ θὰ κάνη γνωστὸ τὸ **Jacques Dalcroze** στίς κατοπινὲς γενεὲς θὰ εἶναι ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδραση πού θὰ ἔχη ἡ Ρυθμικὴ του στὴ νεολαία, πού σ' αὐτὸν θὰ χρωστᾶτε τὴν ἀπαλλαγὴ τῆς ἀπὸ κάθε εἴδους νευρικῆς ἀντιστάσεως καὶ τὴ νίκη τῆς πάνω στὸ ἔλευθερωμένο τὸ σῶμα.